

Armes i Àfrica

l'exèrcit nigerià, un dels més grans de l'Àfrica, té un arsenal antiquat i les tropes poc formades.

La ciutat de Chibok, situada a la zona nord-oriental de Nigèria, està pràcticament en ruïnes. Fa uns quants mesos, alguns membres del grup d'extremistes Boko Haram hi van segrestar més de 200 nenes. Darrerament, els insurgents i les tropes del Govern han lluitat pel control dels districtes de la ciutat i les zones rústiques que l'envolten, i el resultat de tot plegat han estat molts incendis que n'han cremat una gran part.

L'exèrcit nigerià, un dels més grans de l'Àfrica, no s'hauria de trobar amb grans traves per desfer-se dels gihadistes amateurs, però el seu arsenal està antiquat i les tropes no han rebut gaire formació. En conseqüència, el Govern ha decidit gastar mil milions de dòlars en les forces aèries i en formació, entre d'altres coses. Molts crítics es pregunten quant es destinarà a millorar l'equipament de l'exèrcit, tenint en compte el que roben els generals corruptes, i si té sentit malgastar recursos en un poder que s'involucra en atrocitats i abusos dels drets humans.

Tot això ressona arreu del continent. Segons l'Institut Internacional d'Estocolm de Recerca sobre la Pau,

Els exèrcits africans augmenten les despeses en defensa.

L'any passat, les despeses en defensa van augmentar un 8,3% més de pressa que a la resta del món (vegeu-ne el gràfic). La darrera dècada, dos terços dels països africans n'han incrementat de manera substancial el pressupost i, en tot Àfrica, la despesa ha crescut un 65% després d'haver estat estancada quinze anys.

El 2013, el pressupost de defensa d'Angola va augmentar més d'un terç, fins a arribar als sis mil milions de dòlars, i va superar la República de Sud-àfrica, que té la despesa militar més alta de l'Àfrica subsahariana. Burkina Faso, Ghana, Namíbia, Tanzània, Zàmbia i Zimbàbue són uns altres països amb xifres astronòmiques en aquest pressupost. Algèria és el país del continent que gasta més: deu mil milions de dòlars.

"Alguns països estan comprant coses impressionants" diu David Shinn, ex-

diplomàtic dels Estats Units i professor a la Universitat George Washington. L'any passat, Etiòpia va encarregar el primer tanc ucraïnès T-72 dels dos-cents que té previstos. Els veïns del Sudan del Sud van comprar-ne cent més. Els països costaners com el Camerun, Moçambic, el Senegal i Tanzània volen fer un rentat de cara a les seves forces navals. Fins i tot Angola estava estudiant comprar un portaavions espanyol o italià de segona mà.

El Txad i Uganda volen comprar caces MiG i Sukhoi, i el Camerun i Ghana importaran avions de transport per millorar el desplaçament i el desplegament de tropes a l'estranger, tot i que no estan preparats per poder-ho fer. Per mantenir la pau, demanen ajut a Occident per moure les tropes per aire o per llogar avions de passatgers.

Malgrat aquestes mancances, cada cop més països participen en missions de la Unió Africana i de l'ONU per mantenir la pau. Els subsaharians van substituint els cascos blaus europeus i asiàtics, fenomen ben estrany en el passat. Els ruandesos i etiòps s'han guanyat la reputació de mediadors de conflictes de confiança i, alhora, es beneficien d'un entrenament i de compensacions per les compres d'armes. S'està formant un nou model de negocis per als ministres de defensa africans.

A més a més, s'estan professionalitzant molts exèrcits. Les tropes cobren a tant l'hora, se'ls dona una alimentació adequada i se'n van de vacances de tant en tant, cosa que infla la moral i la disciplina. "Ara, fins i tot es respecten les forces armades de països més petits com Benín i Djibouti" afirma Alex Vines de Chatham House, un *think-tank* de Londres.

Així mateix, es qüestiona la capacitat de les tropes per utilitzar la maquinària. El Txad, amb l'ajuda de mercenaris, se'n surt prou bé amb els seus Sukhois SU-25. En canvi, a la capital del Congo, Brazzaville, els caces Mirage només s'enlairan el dia de la festa nacional. La República de Sud-àfrica va comprar 26 caces a Suècia, però al final en van deixar la meitat per retallades al pressupost. Uganda es va gastar centenars de milions de dòlars en Sukhois SU-30, però va reduir la precisió de les armes que hi van incorporades.

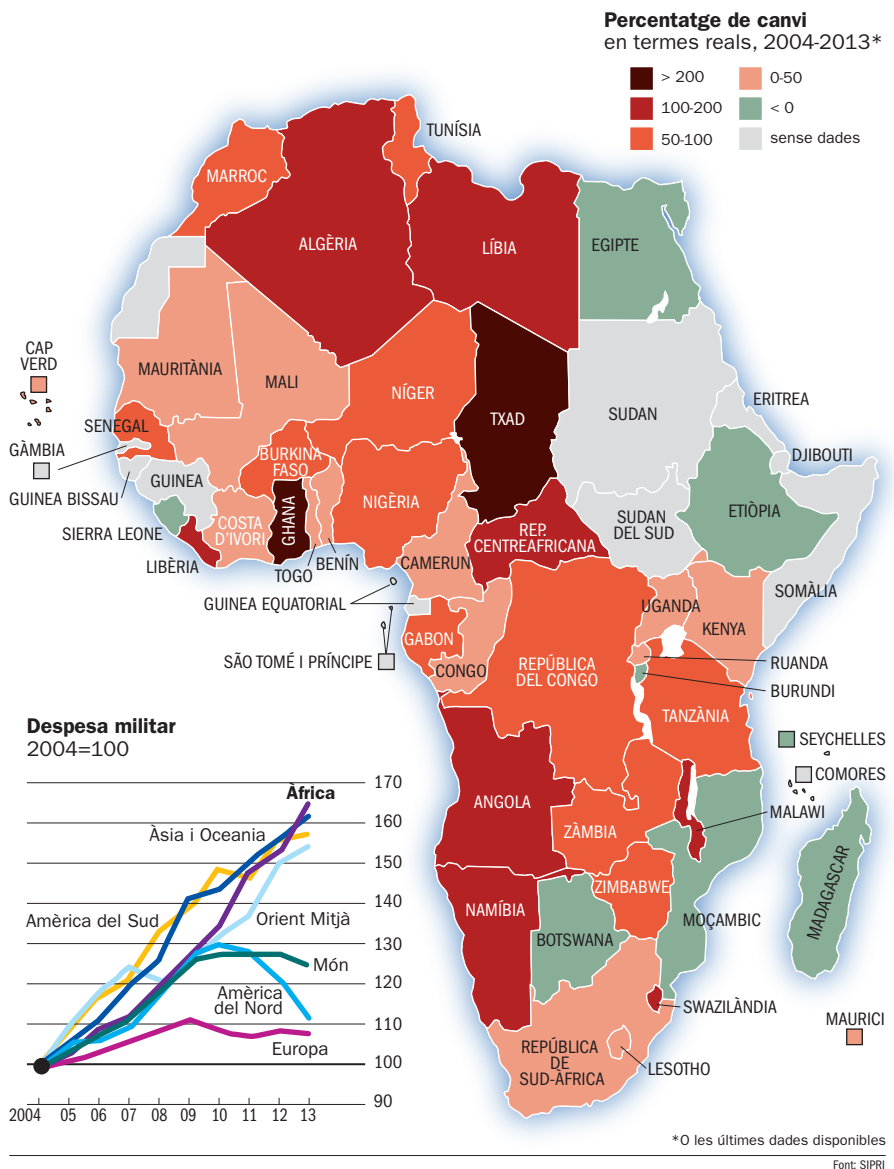
Hi ha diverses raons per les quals els governs africans compren més armes. Durant l'última dècada, molts s'han omplert les butxaques gràcies als preus elevats dels productes bàsics, però ara estan disminuint. Han comprat armes per intentar millorar el seu prestigi. Hi ha sospites de casos en què s'han inflat els contractes per apropiat-se de part dels diners que s'havien de destinar a la compra.

Tancs per a tot. Tanmateix, algunes amenaces reals justifiquen les despeses. Per exemple, al Sahel i a l'Àfrica oriental s'enfronten a gihadistes extremistes. En els darrers anys, la pirateria augmenta en alguns països costaners, sobretot a l'Àfrica occidental. Les noves reserves de petroli i de gas a alta mar creen la necessitat d'un cos de seguretat marítima. Els perills més recurrents persisteixen, tant en l'àmbit intern com en l'extern, com per exemple al Sudan del Sud, on el Govern lluita contra rebels però també contra el Sudan.

També són importants les aspiracions industrials: molts països volen promoure la producció nacional d'armament. Per exemple, l'acord de la República de Sud-àfrica de compra d'armes al Regne Unit i a Alemanya incloïa compensacions que havien de permetre a les companyies locals muntar els caces i els vaixells. Angola preveu construir-se'ls, els vaixells. Nigèria i el Sudan fabriquen municions. Quatre fabricants europeus s'han buscat sucursals africanes: Antonov al Sudan; Eurocopter a Nairobi, la capital de Kenya; els italians Fincantieri a Mombasa, el port més important del país, i Saab a Botswana, on ja s'ha decidit que s'obrirà una base aèria militar.

Aquestes millores militars comporten riscos. Molts oficials ambiciosos poden confondre aquest nou poder amb un dret polític i estar temptats d'apropriar-se'n tal com tants d'altres han fet en el passat. Les armes tan sofisticades poden anar a parar a mans equivocades. Només cal veure quina mena de conflictes ha desencadenat el gran nombre d'armes a Líbia per tot Àfrica des de la caiguda de qui va ser-ne president durant tants anys, Moammar al-Gaddafi. Van des de Mali fins a la República Centreafricana.

Despesa militar

Els canvis estructurals dels exèrcits africans poden modificar les característiques de les guerres. Des de les guerrilles anticolonials del segle XX, els conflictes africans han quedat restringits a l'àmbit intern. Abans hi havia pocs països que fossin capaços

d'enfrontar-se als seus veïns o que en tinguessin la intenció. A final dels noranta, alguns països com Angola i Zimbàbue van enviar tropes a la guerra civil del Congo amb poc èxit. Etiòpia i Eritrea van estar enfrontats del 1998 al 2000. Tanzània va enviar l'exèrcit a Uganda i les guerrilles van tornar de l'exili per derrocar Idi Amin el 1978. Malgrat tot, en general, les disputes a l'Àfrica no eren susceptibles de desembocar en guerres. El reforçament dels exèrcits, però, ho facilitarà.

Hi ha diverses raons per les quals els governs africans compren més armes

© The Economist
Traducció d'Oriol Vallverdú